

Inspraak : Statencommissie Leefomgeving
Datum : 24 maart 2025
Onderwerp : Gezondheid en milieu: actualisatie stiltegebiedenbeleid (agendapunt 7 a)
Van : Stichting Behoud Waterland, Rineke Neppelenbroek
info@stichtingbehoudwaterland.nl

Vanavond gaat u van gedachten wisselen over de uitgangspunten van het stiltegebiedenbeleid.

We lezen op de website van de rijksoverheid dat steeds meer mensen last hebben van mentale klachten. De mentale gezondheid wordt zelfs als één van de grootste gezondheidsrisico's voor de toekomst genoemd¹. 1 op de drie jongeren heeft al last van mentale klachten. Bijna de helft van de volwassenen in Nederland heeft ooit in het leven één of meerdere psychische aandoeningen gehad. Het percentage volwassenen met meerdere psychische aandoeningen bedraagt nu meer dan 25% op jaarbasis². Kosten voor alleen al werkgerelateerd verzuim liepen op tot ruim 3 miljard per jaar in 2018³.

De oorzaken daarvan zijn uiteraard verschillend. Lawaai is na luchtvervuiling de belangrijkste negatieve factor op de totale ziektelast in Europa⁴. Dat stilte en rust een heilzame werking hebben op onze mentale gezondheid is een ervaring die we waarschijnlijk allemaal kennen. We kennen allemaal het gevoel dat je met een vol hoofd gaat wandelen of fietsen in de natuur of in het landschap en dat je na een tijdje meer ruimte ervaart. Je vindt oplossingen voor problemen die zich leken te hebben vastgezet in je hoofd. De toepassing van de natuur wordt steeds vaker als instrument genoemd in de geestelijke gezondheidszorg⁵. Onderzoek laat zien dat als mensen de natuur bezocht hebben, ze vaker blijer zijn en minder pijn, angst en depressieve gevoelens ervaren. Stilte stimuleert de aanmaak van cellen in de hippocampus; het gedeelte in het brein dat gerelateerd is aan het geheugen en de zintuigen.⁶

GS voeren beleid voor een gezonde leefomgeving en vinden het belangrijk dat mensen in de provincie de rust kunnen opzoeken. Als een rustige omgeving zo belangrijk is, waarom geven zij dan de voorkeur de bescherming daarvan voor een groot deel aan lokale overheden over te laten? Stille plekken zijn immers belangrijk voor onze gezondheid en bovendien zeer schaars. Door de bescherming te beperken tot natuurgebieden komen veel stiltegebieden feitelijk te vervallen omdat NNN-gebieden vaak klein en versnipperd zijn, zoals bijvoorbeeld in Waterland.

De uitvoerbaarheid van het beleid kan worden versterkt door het stiltebeleid meer als ruimtelijk beleid te zien, zoals al door de Natuur en Milieufederatie NH in 2017 is

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gezondheid-en-preventie/mentale-gezondheid>

² <https://www.trimbos.nl/kennis/cijfers/psychische-gezondheid-ggz/>

³ <https://www.trimbos.nl/kennis/mentale-gezondheid-preventie/stress-depressie-burn-out-werk/feiten-cijfers/>

⁴ Stansfeld SA. Noise Effects on Health in the Context of Air Pollution Exposure. Int J Environ Res Public Health. 2015 Oct 14;12(10):12735-60. doi: 10.3390/ijerph121012735. PMID: 26473905; PMCID: PMC4626997.

⁵ <https://www.ggznieuws.nl/hoezo-maakt-natuur-beter-natuur-als-instrument-in-de-ggz/>

⁶ <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC4087081/#Abs1>

geadviseerd⁷. In de omgevingsverordening kunnen duidelijke instructieregels worden opgenomen. SBW pleit ervoor dat niet over te laten aan (kleine) gemeenten. Zij zijn vaak niet bekend met stiltegebieden, hebben geen beleid daarvoor en missen waarschijnlijk mankracht. Maar de belangrijkste reden is dat een gezonde leefomgeving cruciaal is en het gemeentelijk niveau overstijgt. Evenals Beschermd Landschappen vallen stille gebieden niet samen met gemeentegrenzen.

Het woord 'stilte' betekent overigens niet dat er geen geluid in het gebied waarneembaar is, maar staat voor de afwezigheid van storende, voor de omgeving vreemde geluiden. Gebiedseigen geluiden, zoals die van de landbouw, zijn hiervan uitgesloten.

Kortom, SBW verzoekt u het regime voor stiltegebieden te borgen in samenhang met NNN, N2000 en Beschermd Landschappen, voor zover begrensd als stiltegebied. Wij vinden dat logisch omdat stilte een wezenlijk kenmerk is. Het ondersteunt de natuur- en landschapswaarden en het is belangrijk voor de beleving daarvan. Een stille omgeving is nodig; het is een noodzakelijk goed.

⁷ https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/eindrapport%20stiltegebiedenbeleid_def.pdf